

16. Ustawa z 6 września 2001 r. «O dostępie do informacji publicznej». URL: <http://administracja.mswia.gov.pl/adm/departament-administra/informacja-publiczna/608,Dostep-do-informacji-publicznej.html>.

17. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. «O ochronie danych osobowych». URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001000>.

18. Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. «Prawo telekomunikacyjne». URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041711800/U/D20041800Lj.pdf>.

19. Departament Społeczeństwa Informacyjnego. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. URL: <https://mac.gov.pl/departament-spoleczenstwa-informacyjnego>.

20. Polska Cyfrowa. PO PC Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. URL: <https://mac.gov.pl/pop/> (Дата звернення: 25.11.2020).

21. Systemu Informacji o Nieruchomościach. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. URL: <http://mac.bip.gov.pl/programy/rzadowy-program-rozwoju-zintegrowane-gosystemu-informacji-o-nieruchomosciach-zespol-opiniodawczy.html>

22. Elektronna platforma posluh derzhavnoho upravlinnia Polshchi e-PUAP. URL: <https://epuap.gov.pl/wps/portal/english..>

Матеріал надійшов до редакції 10.11.2021 р.

УДК 327(410):061.1ЄС

Яна Кибіч,

аспірантка кафедри міжнародної інформації,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича;

ORCID ID 0000-0002-2229-6143,

yana.nanana2702@gmail.com,

DOI 10.29038/2524-2679-2021-02-64-77

БРЕКЗИТ У МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЗМК

Увага всіх медіатрансляторів у Європі і далеко за її межами вже кілька років зосереджена на ситуації, пов'язаній із виходом Великобританії з Європейського Союзу. Brexit донині породжує суперечки в Сполученому Королівстві, але й реакція світу та, зокрема, країн-учасниць ЄС на цей доленосний крок острівного Королівства, також є різною.

Ключовим політичним актором у центрі дебатів щодо Brexit, безперечно, є засоби масової інформації. Як і обрання Дональда Трампа, Brexit викликав великий інтерес міжнародних ЗМІ. Тому розуміння того, як та з яким

акцентом медіасфера транслює повідомлення про Brexit у Великобританії, ЄС та за його межами, стало ключовим питанням для дослідників міжнародної політичної комунікації.

Глибше розуміння того, як Brexit представлений у європейських національних виданнях, дає можливість сформуванню більш-менш чіткої позиції населення країн-учасниць ЄС та передбачити можливі негативні настрої всередині Європейської Спільноти.

У статті розкрито питання щодо, що ЗМІ інших країн-членів ЄС вважають важливим, оскільки Великобританія – перша країна, яка вийшла з ЄС? Наскільки рішення про Brexit впливає на збільшення власного національного інтересу кожної з країн? Що європейські ЗМІ думають про Brexit та які способи налагодження подальшого розвитку відносин бачать обидві сторони? Ось деякі з питань, на які автор дає відповіді в цій статті.

Дослідження показало, що хоча європейські ЗМІ уважно моніторять кожен крок обох сторін процесу та стежать за дебатами про Brexit у світі, більшість журналістів показують відсутність занепокоєння внаслідок впливу Brexit на національні інтереси власної країни. Проте теми торгівлі та економічних питань залишаються основними для висвітлення на теренах європейського медіапростору. Ірландські ЗМІ зосереджуються на болючих проблемах північно-ірландського кордону, хоча й не концентрують увагу на питаннях міграції.

Ключові слова: ЄС; країни-учасниці ЄС; Brexit; ЗМІ; медійний супровід; референдум.

1. ВСТУП

Постановка наукової проблеми. Після референдуму у 2016 р. публічна сфера ожила бурхливими дискусіями щодо Brexit. Умовно можна виокремити три сфери сприйняття виходу Великобританії з Європейського Союзу. Перша – це ідентичність. Як Brexit формує національну та європейську ідентичність у різних національних умовах? Друга – як Brexit формує розуміння геополітичної реальності. Третя – глобальна економіка. Як Brexit працює в інтерсуб'єктивних рамках щодо природи глобального економічного порядку?

Нині доля Європейського Союзу значною мірою залежить від здатності політичних еліт Великої Британії та європейських партнерів знайти рецепт безболісного розлучення.

Європейські ЗМІ дуже цікавляться долею Великобританії й сучасним станом переговорів між країною та ЄС. Проте, незважаючи на вихід Великобританії, ЗМІ Європи переважно не виявляють стурбованості щодо

виходу Великобританії з блоку. Натомість у найновішій доповіді Інституту досліджень журналістики «Reuters» видно, що європейська преса уважно ставиться до «Brexit», але не збурює його. Незважаючи на те, що висвітлення визначається національними перспективами, головне враження викликає переважно однорідне та об'єктивне ставлення до одного з найважливіших подій у новітній європейській історії.

ЄС був заснований на спільних економічних інтересах, але його бачення завжди було політичним. От і тепер, коли Британія залишила Євросоюз, погляди, дебати, стратегічні плани є важливою темою в медіа-сфері європейських національних просторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняна дослідницька робота в цьому напрямі наразі лише починає розвиватися, оскільки практичні дослідження медійної участі в масштабних політичних трансформацій як у Європі останніх років проводяться значно рідше. Тому потрібно зазначити, що ґрунтовних політичних досліджень, які б аналізували трансляцію етапів, особливості перебігу «Brexit» в провідних європейських ЗМК та особливо вплив медіа на формування громадської думки й політичних уподобань, в українській скарбничці наразі практично немає. Це можна пояснити новизною наукової проблематики та великим обсягом даних, які потребують детального, кропіткого вивчення. У Європі в епіцентрі подій низка університетів, аналітичних центрів й асоціацій приділяє особливу увагу темі «Brexit», проводячи дослідження, лекції та дискусії. У доповіді Інституту «Reuters» та «Prime Research» Александра Борхардт [1] (директор стратегічного розвитку в Інституті Reuters» із вивчення журналістики Оксфордського університету), Дієго Біронцо [2] (директор із питань бухгалтерського обліку та аналітик аналізу даних у «PRIME Research UK») та Фелікс М. Саймон [3] (науковий співробітник Інституту вивчення журналістики «Reuters») досліджують, які питання турбують сусідів Великобританії [4]. Науковці вважають, що торгівля та економіка є основними темами для висвітлення на європейському медіапросторі, ірландські ж ЗМІ зосереджуються на проблемах північно ірландського кордону, при цьому значно менше акцентують увагу на питаннях міграції. Вартим уваги також є звіт Британського дослідницького Інституту вивчення журналістики «Reuters» спільно з Оксфордським університетом та у співпраці зі спеціалістом із досліджень засобів масової інформації «PRIME Research» [5].

Також із європейських наукових праць доцільно відзначити Stokes, B.; Wike, R., & Manevich, D. [6], які пишуть, що європейці прихильніші до ЄС, хоча багато хто підтримує повноваження національних урядів щодо

міграції та торгівлі, і вони хочуть власного голосування щодо членства в ЄС.

Метою дослідження стало висвітлення виходу Великобританії з Євросоюзу в європейських ЗМІ та виявлення тенденцій зміни політичних уподобань під час «Brexit» у європейському медійному просторі. Для досягнення цієї мети дослідження потрібно виконати низку завдань: розглянути політичні настрої в європейському суспільстві, а також політичні симпатії конкретних країн-учасниць щодо виходу Британії з ЄС; проаналізувати висвітлення виходу Великобританії з Євросоюзу в ЗМІ Європи; визначити динаміку змін політичних поглядів європейських держав протягом кожного етапу «Brexit» у виданнях національної преси.

Методика дослідження. Авторкою використано низку загальнонаукових та спеціальних методів, котрі дало змогу реалізувати поставлену мету дослідження.

Зокрема, застосовано методи контент- та івент-аналізу, які уможливили дослідити особливостей висвітлення виходу Великобританії з Євросоюзу європейських медіа й визначити динаміку вподобань громадськості за результатами моніторингу ЗМІ. Також авторка застосовувала загальнонаукові методи порівняння та хронології, статистичний метод.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Європейські ЗМІ із самого початку уважно стежать за дебатами про «Brexit», але, очевидно, не турбуються щодо виходу Великобританії з Європейського Союзу.

Британський дослідницький Інститут вивчення журналістики «Reuters» спільно з Оксфордським університетом та у співпраці зі спеціалістом із досліджень засобів масової інформації «PRIME Research» у березні 2018 р. опублікували матеріали дослідження висвітлення цього питання в ЗМІ за останні шість місяців. Аналітики виявили, що люди, які мешкають за межами Великобританії, не вірять, що «Brexit» роз'єднає Європейський Союз. Загалом, цей аналіз також показав, що європейські репортажі та публікації про Brexit переважно ґрунтуються на фактах. Більшість (78 %) проаналізованих новин не займали жодної позиції щодо Brexit. Лише 22 % висловили чітку думку. Це попередні висновки порівняльного аналізу змісту висвітлення в ЗМІ у восьми європейських країнах (Франція, Італія, Німеччина, Греція, Польща, Іспанія, Швеція та Ірландія). Для кожної країни вивчено повне висвітлення за п'ятьма основними джерелами засобів масової інформації – двома щоденними газетами, вебсайтом, журналом, телевізійними новинами – на загальну вибірку 3516 матеріалів [5].

ЗМІ в більшості країн зайняли нейтральну позицію, повідомляючи про переговори щодо Brexit. У середньому лише кожна десята доповідь висвітлювала це питання з погляду національних інтересів. Однак існували помітні відмінності між країнами. Наприклад, французькі ЗМІ повідомляють про «Brexit» як виклик для Сполученого Королівства, а не для Франції та ЄС; інтерес до майбутнього ЄС, його подальшого існування найбільше представлений серед медіа Швеції й Греції. Натомість іспанські та ірландські ЗМІ висловили рішучу позицію проти «Brexit», тоді як італійські й французькі ЗМІ були трохи ближчі до подання поєднання аргументів на користь виходу Британії з ЄС та проти цього.

Медіаконтент цієї теми в Ірландії свідчить про тісну участь країни в процесі «Brexit»: репортажі й публікації в ірландських ЗМІ розділялися між ірландською і британською перспективами, що чекає на обидві держави після завершення виходу Великої Британії з ЄС.

Проаналізувавши й вивчивши всі дані дослідження, можемо сказати про загальну відсутність тривоги щодо майбутнього ЄС та впливу «Brexit» на Європу або на окремі країни ЄС, за винятком Ірландії. Якщо виключити висвітлення інформації в Ірландії, та побачимо, що більшість (68 %) європейських новин концентрують свою увагу на ситуації в Британії, тоді як трохи менше кожної п'ятої статті (19 %) обговорювали наслідки для ЄС.

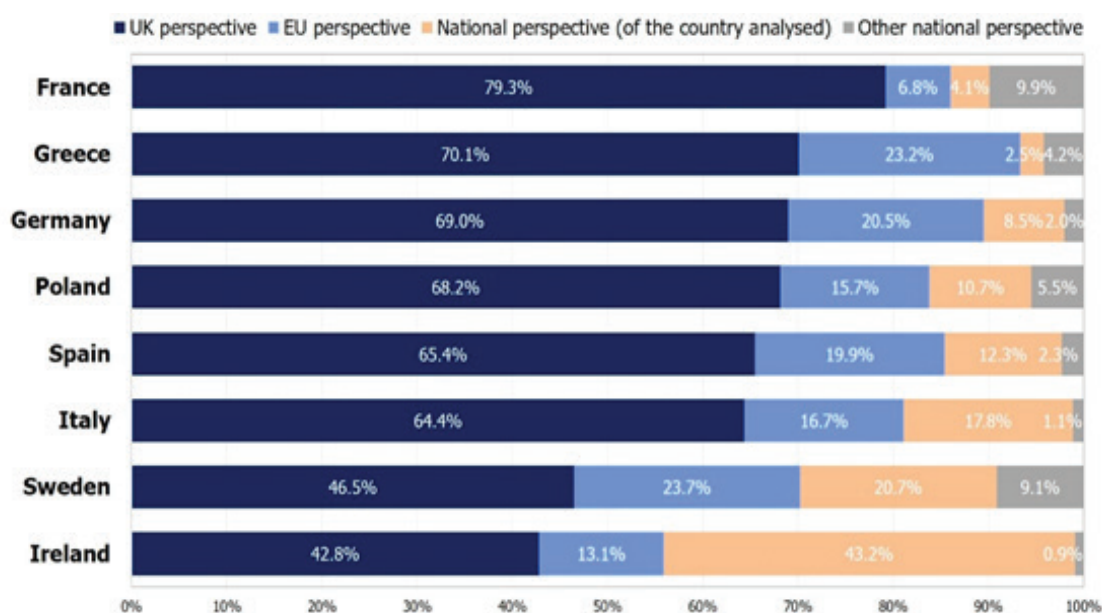
Майже половина (42 %) публікацій у всіх досліджуваних країнах охоплювала прогрес та невдачі у переговорах щодо «Brexit». Решта матеріалів (58 %) зосереджена на більш конкретних питаннях. Із них половина стосувалась економіки, бізнесу та торгівлі.

Нормативно-правовим питанням і бюрократії ЄС приділено дуже мало уваги серед вивченого змісту.

Цікаво, що політиків з інших країн ЄС рідко цитували з питань «Brexit». Це контрастує із враженням, яке іноді створюється у висвітленні британських ЗМІ, що європейські політики «втручаються» в британські справи. Натомість це відповідає образу «єдиного фронту», який побутує в ЄС під час переговорів.

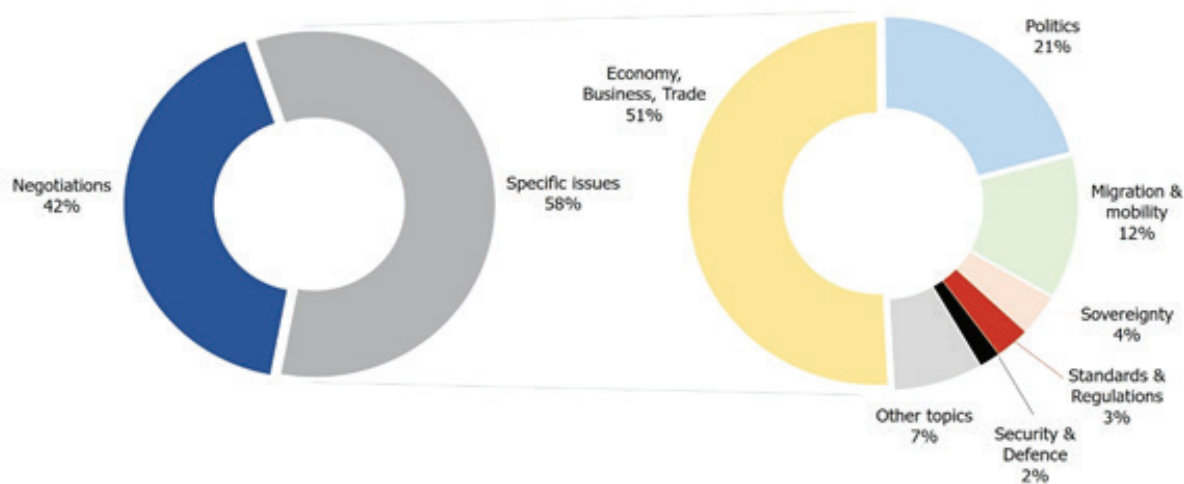
Французьких, німецьких та інших національних політиків ЄС майже не цитували (менш ніж 1 % усіх матеріалів). Найбільш цитованою особою серед усіх дійових осіб була прем'єр-міністр Великої Британії Тереза Мей.

На відміну від загальноприйнятих припущень, що засоби масової інформації є упередженими та не завжди коректно висвітлюють події, у цьому випадку можна стверджувати, що європейський медіа-контент щодо «Brexit» переважно ґрунтується на фактах. Більшість (78 %) проана-

PRIME RESEARCH
a Cision company

Analysis based on the examination of 3,516 articles discussing Brexit, taken from 39 media sources across 8 EU member states (France, Germany, Greece, Italy, Poland, Spain, Sweden and Ireland), for the period 1/9/17-28/2/18.

PRIME RESEARCH
a Cision company

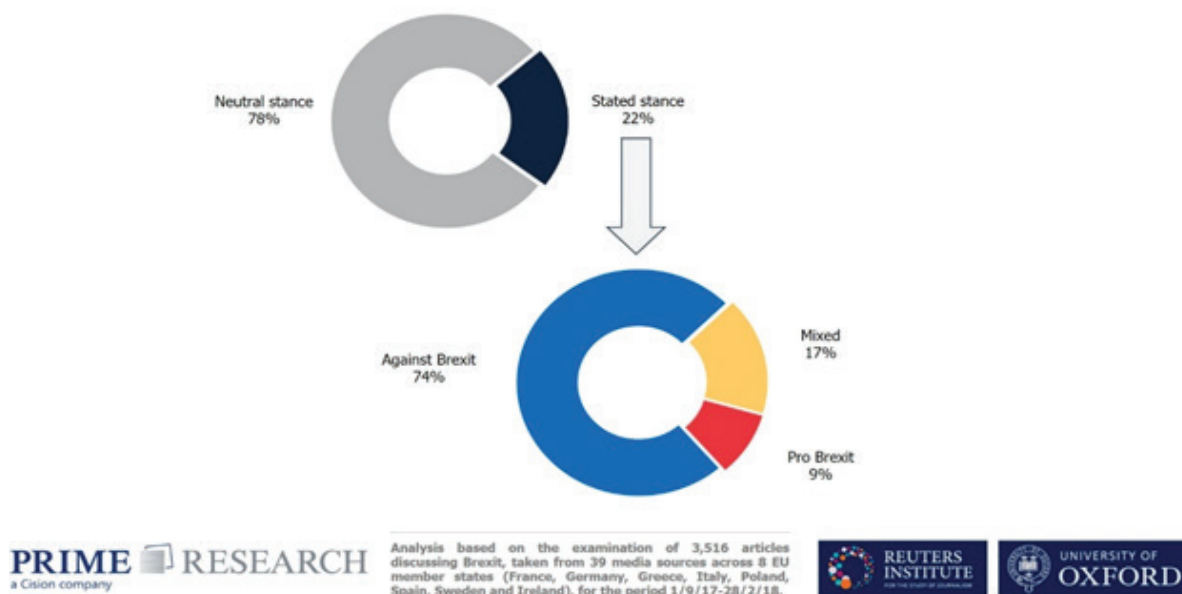
Analysis based on the examination of 3,516 articles discussing Brexit, taken from 39 media sources across 8 EU member states (France, Germany, Greece, Italy, Poland, Spain, Sweden and Ireland), for the period 1/9/17-28/2/18.

лізованих новин не займали жодної позиції щодо. Лише 22 % висловили чітку думку. Із них майже три чверті (74 %) висловились проти «Brexit» [5].

31 січня 2020 р., Великобританія офіційно вийшла з Європейського

Союзу, закінчивши 47 років та один місяць участі у великомасштабному континентальному проєкті. Пізніше реакція ЗМІ в Європі різнилася,

можливо, залежно від політики того чи іншого медіа, типу статті чи власних переконань автора.

Не лише для британських ЗМІ «Brexit» став дуже емоційною темою. Німецький державний мовник Deutsche Welle дозволив своєму брюссельському кореспонденту Бернду Рігерту говорити від щирого серця. «Взагалі то я вважаю себе стійким до емоційних переживань..., – каже досвідчений журналіст, – ... але події цього тижня сильно збентежили мене, всю нашу країну, та і впевнений, що всю Європу теж. Через 47 років співпраці заради Європи, вихід такої прагматичної та успішної країни в Брюсселі зустріли з почуттям меланхолії, що межує зі смутком» [7]. Зі скорботою приходить розгубленість і злість. «Навіть після безлічі обговорень із прихильниками «Brexit» я ніколи не зрозумів, якими саме мають бути реальні переваги виходу з ЄС, ізоляції», – пише Рігерт.

Автор переконаний, що для деяких політиків «Brexit» – це тип релігії, із вбудованою обіцянкою ілюзорного порятунку; популізм переміг. Коли британці побачать, як політичний вплив Великобританії ослабне, то повернення до ЄС через 10 років неможливо уявити.

Італійська щоденна газета «Corriere della Sera» пише «Нещасний шлюб, який тривав 47 років, розпався сьогодні вночі» [8]. Автор статті Луїджі Іпполіто наголошує на тому, що це був звивистий і тернистий шлях.

Голосування про вихід із Європейської Спільноти три з половиною роки тому не послабило опозиції між проєвропейським та антиєвропейським таборами: навпаки, воно лише посилило його. Перемога на виборах Бориса Джонсона нарешті дала його уряду чіткий мандат на завершення виходу з ЄС, але справа не завершена, бо ризик полягає в тому, що в кінці року відбудеться різка й остаточна перерва. Британський прем'єр-міністр, безперечно, зіткнеться з тиском проєвропейської Шотландії та намірами воз'єднання Ірландії. Зрештою, ціна, яку потрібно заплатити за «Brexit» може виявитися дуже високою.

Говорячи про реакцію Австрії, можемо чітко відчувати стурбованість та хвилювання через втрату сильного й потужного партнера в особі Британії. Німецькомовна щоденна газета «Die Presse» пише: «Європейський Союз утрачає одного з найважливіших членів, одну з найсильніших країн, другу за величиною економіку, восьму країну за чисельністю населення ... одна з країн-моделей для успішної інтеграції мільйонів іммігрантів. Союз втрачає один із своїх основних стовпів» [9]. Головний редактор цього видання Райнер Новак побоюється, що 27-державний ЄС буде слабшим, тому що тепер Європі бракуватиме британського ідеалу: Лондон завжди був західною столицею поколінь, оскільки англійська культура є ядром європейського життя, а Британія – плацдармом трансатлантичної дружби. Зі слів автора, той, хто вважає, що Великобританія зараз упаде в політичну агонію й буде економічно обмеженою, Новак попереджає, що через Ла-Манш з'явиться новий економічний конкурент для Союзу.

Звичайно, не всі європейські медіа негативно висловлюються на тему виходу Британії з ЄС. Наприклад, оглядач голландської газети «De Volkskrant» Берт Вагендорп радісно відгукнувся про нашумілий «Brexit»: «Ура! Мені подобається, що британці виходять з ЄС». Історична помилка 1973 р. нарешті виправлена. Чому це зайняло так багато часу? Ми могли одразу зрозуміти, що помилково було зателефонувати на зрадницький Альбїон» [10]. Вагендорп пригадав також, що в 1946 р. Вінстон Черчілль виступав за створення Сполучених Штатів Європи. Але бачив цей Союз без власної країни як однієї з держав-учасниць – Великобританія виступала б як друг і спонсор. Така була ситуація протягом перших десятиліть європейського проєкту, і вона мала б залишатися такою. Натомість протягом 47 років британці робили все можливе, щоб саботувати, уповільнити, розбавити Європу, замінивши таким чином свою втрачену колоніальну імперію.

Європа, зазначає автор, завжди залишалася чужою для англійської душі. Зараз, однак, британці повернулися туди, де їм належить бути, і де вони так спрагло воліють бути – зовні. І це буде на шкоду Великій Британії

та на користь ЄС. «Щоб завдавати клопоту ЄС, британці повинні були бути його частиною, але щоб створити безлад у Великобританії, потрібно просто дозволити британцям піти своїм шляхом. Жодна країна так майстерно не стріляє собі в ногу» [10], – пише Берт Вагендорп.

Сьогодні існує незліченна кількість досліджень та міжнародних економічних звітів, які в один голос говорять про те, що Великобританія зазнає сильного удару від ЄС через «Brexit». Але чи постраждають обидві сторони? У Греції, де економічні негаразди глибоко вкорінені, щоденна газета «Kathimerini» опублікувала статтю провідних економістів німецького банку «Berenberg» – Хольгера Шмідінга та Каллума Пікерінга, які попереджають, що «“Brexit” – це крок назад для Європи» [11]. У публікації йдеться про те, що вихід Великобританії з ЄС має вирішальне значення для Європи. Уперше у своїй історії 70-річний процес європейської інтеграції, який створив період миру та процвітання в Європі, робить крок назад. Справді, перебуваючи в ЄС, Великобританія стала однією з найбільш енергійних і добре регульованих економік світу.

Однак Великобританія після «Brexit» усе-таки збереже свою інвестиційну привабливість і буде хорошим місцем для пошуку роботи. За підрахунками економістів Хольгера Шмідінга та Каллума Пікерінга, темпи зростання добробуту Великобританії знизяться, але не згубно, із 2–2,1% до 1,6–1,7 % [11].

Оскільки розмір шкоди залежатиме від майбутніх транскордонних відносин Великобританії та ЄС, економісти прогнозували, що обидві сторони таки досягнуть абсолютно базової згоди щодо торгівлі та тісної співпраці в певних сферах, а це, найімовірніше, призведе до м'якших економічних відносин.

У Європі не всі цілком упевнені в завтрашньому дні. Цей «перший» вихід із Союзу може викликати сецесіоністські думки по всьому континенту або, як застерігає Єнджей Белецький у польській щоденній газеті «Rzeczpospolita», «Брекзитів може бути більше» [12]. Відтепер інтеграція – найкраще підсумована в декларації європейських лідерів 1993 р. – перестане бути єдиним можливим напрямом розвитку історії шляхом, до якого не можна буде повернутися.

Британці роками надсилають попередження Брюсселю. Це стосується розбіжностей щодо єврозони, Шенгену, Хартії основних прав та Європейського суду. Таких дзвіночків було дуже багато, і все ж до самого референдуму про вихід у 2016 р. «Brexit» на континенті не сприймали серйозно.

Єнджей Белецький визнає, що Великобританія завжди була державою,

яка, найімовірніше, може вийти з блоку: «Жодна з 27 країн-членів, які залишаються в ЄС, не має таких переваг, які має Великобританія – її глобальна мова, культурний вплив, географічне розташування та підтримка Америки»[12]. Але якщо урок Брекзиту в Брюсселі не буде ґрунтовно вивчений, досить легко уявити, що якась інша країна зазнає подібної зміни в суспільному ставленні до інтеграції.

«Політична ціна угоди може виявитися набагато вищою за економічну, оскільки королівство рветься по своїх швах» [13], – зазначає консервативна польська газета «Rzeczpospolita». Також видання пише про подальші кроки щодо незалежності в Шотландії та можливе об'єднання Ірландії.

А от ліберальна польська щоденна газета «Gazeta Wyborcza» зазначає, що ефект доміно в ЄС, який прогнозували у 2016 р., не здійснився: прямо навпаки – консенсус на користь європейських інституцій зріс; безперечно, «Brexit» ЄС ослаблює Європейський Союз, але принаймні це дає змогу нормалізувати відносини, і потім у ЄС буде не ворог, а відносно дружній та платоспроможний сусід [14].

Польща як найбільший мережевий одержувач коштів ЄС, очевидно ж, має занепокоєння щодо Brexit – і часто заявляє, що вважає за краще, щоб Великобританія не виходила із Союзу. Уряд стурбований прозріваючим отвором у бюджеті ЄС, який залишиться з виходом Великобританії, долею великої польської громади у Великобританії, тим фактом, що її правляча партія «Право і справедливість» опиниться без свого головного партнера в Європейському парламенті [15].

Багато європейських коментаторів сходяться на думці, що Британія могла уникнути подорожчання цін та зриву без домовленостей, але, попри те, вони стверджують, що Великобританія все одно повинна пройти цей торговий канат, щоб уникнути подальших мит.

Арно де Ла Гранж у правоцентристській французькій газеті «Le Figaro» відзначає, що Великобританія повинна боротися за досягнення торгових угод з іншими країнами. «Для Великобританії 2021 рік є стрибком у невідомість» [16], – пише він.

Мартін Вулф у «The Irish Times» зазначає, що підписана угода позитивно сприяє й підтримує робочі відносини з найближчими сусідами Великобританії та основними економічними партнерами. Він вважає, що це дає ЄС перевагу в тому, що так ЄС може швидше рухатися до своїх спільних цілей [17].

За його словами, Великобританія пішла на «важкі поступки з 2016 р., зокрема за гроші, які вона заборгувала ЄС, кордон в Ірландії та вимоги ЄС щодо рівних умов» [17].

«Усе погіршиться, перш ніж налагодиться»[18], – зазначено в італійській фінансовій щоденній газеті «Il Sole 24 Ore». Новий рік перевірить британську концепцію яка ґрунтується на сподіваннях, що Британія в комерційних угодах із рештою світу отримає все те, що втрачає, виходячи з ЄС.

Фактично незначна кількість аналітиків і коментаторів позитивно відгукувалася про вихід Великобританії з Євросоюзу, хоча в угорському ліберальному щоденнику «Nepszava» зазначено, що ЄС також виграє з «Brexit», оскільки він попросився з державою-членом, яка постійно вернула носа на шляху до більш тісної інтеграції [19].

Німецький щотижневий журнал «Der Spiegel» опублікував статтю у якій автор стверджує, що Британію «захопили азартні брехуни та легковажні клоуни» [20].

Ніколас Блом, пишучи для «Der Spiegel» [21], досить різко висловив свій «гнів» стосовно «Brexit» і заявив, що Борис Джонсон і його соратники «брехуни та аматори», які взяли на себе керівництво країною, стали вічною ганьбою для всіх консерваторів.

Він пояснив: «Брекзит ніколи б не стався, якби ексцентричні консервативні політики не обманювали й не брехали своїм людям досі невідомим способом. Великі британські ЗМІ стали співучасниками цієї ганебної кампанії, постійно перекручуючи факти та нехтуючи справедливістю».

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Медійний супровід британської кампанії про вихід із Європейського Союзу в європейських ЗМІ, як не дивно, передавався переважно нейтральним повідомленнями, що були фактично підтвержені. Більшість аналізованих новин, заголовків і повідомлень не займали жодної позиції щодо Brexit, лише п'ята їх частина висловила чітку позицію та думку стосовно ситуації, яка на слуху у всього світу.

Обсяг новин про Brexit був найбільшим в ірландських ЗМІ, за ними слідували Німеччина, Греція, Іспанія, Італія, Франція, Польща й Швеція. Грецькі, іспанські, шведські та ірландські ЗМІ були єдиними у своїй позиції проти Brexit, тоді як італійські, польські й французькі медіа балансували серед поглядів таборів прихильників та противників рішення виходу Британії з ЄС. Інтерес до майбутнього ЄС був найбільшим у Швеції й Греції.

Із тих засобів масової інформації, які висловили чітку позицію щодо Brexit, менше ніж 10 % позитивно відгукувалися про «Brexit» на відміну від 74 % тих представників європейського сегменту медіа, що були проти й критикували це рішення. Відповідно, коли європейські ЗМІ зайняли позицію щодо Великобританії та уряду Великобританії, їхній погляд був переважно негативним і критичним.

Загалом, дослідження показує, що більшість (59 %) медіаконтенту щодо «Brexit» на теренах ЄС стосувалися викликів, із якими зіткнеться сама Великобританія, а не того, що означає вихід Британії з Європейського Союзу для кожної із 27 країн-учасниць, що перебувають у складі ЄС.

За винятком ірландських ЗМІ, медійний супровід на території єврозони відображає фактичну відсутність тривоги щодо впливу «Brexit» на Європу та майбутнє самої асоціації. Якщо виключити ірландські ЗМІ, 69 % аналізованих європейських новин повідомляють про ситуацію на «туманному» Альбїоні, загрози, страхи, перспективи й наслідки для всіх сфер життєдіяльності Сполученого Королівства поза межами Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Alexandra Borchardt, Writer, Speaker, Thinker*. URL: <https://alexandraborchardt.com/> (accessed June 28, 2021).
2. Diego, Bironzo, *Market And Media Intelligence Manager in Oxford UK*. URL: <https://about.me/diegobironzo> (accessed June 28, 2021).
3. *Felix Simon DPhil Student*. URL: <https://www.oii.ox.ac.uk/people/felix-simon/> (accessed June 28 2021).
4. Borchardt, A., Simon Felix, M., Bironzo, D. (2018, July). *Interested but not Engaged: How Europe's Media Cover Brexit*. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2018-06/How%20Europe%27s%20Media%20Cover%20Brexit.pdf>
5. *Sympathetic but unconcerned: How Europe's media cover Brexit*. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/risj-review/sympathetic-unconcerned-how-europes-media-cover-brexit> (accessed June 12 2021).
6. Stokes, B., Wike, R., & Manevich, D. (2017, June 15). *Post-Brexit, Europeans more favorable toward EU*. *Pew Global*. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2017/06/15/post-brexit-europeans-more-favorable-toward-eu/>
7. *Brexit ist ein Gefühl*. URL: <https://www.dw.com/de/brexit-ist-ein-gefuehl/a-52213828> (accessed June 17, 2021).
8. *Brexit, fine di un matrimonio infelice A mezzanotte a Londra inizia la sfida*. URL: https://www.corriere.it/esteri/20_gennaio_31/brexit-fine-un-matrimonio-infelice-mezzanotte-londra-inizia-sfida-c4d7cf18-438d-11ea-bdc8-faf1f56f19b7.shtml (accessed June 18 2021).
9. *Goodbye!* URL: <https://www.diepresse.com/5761212/goodbye> (accessed June 22, 2021).

10. *Om twaalf uur vannacht is het zover: Brexit. Hoera!* URL: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/om-twaalf-uur-vannacht-is-het-zover-brexit-hoera~b790aaf7/> (accessed June 5, 2021).

11. *To Brexit είναι ένα βήμα πίσω για την Ευρώπη.* URL: <https://www.kathimerini.gr/economy/international/1062909/to-brexit-einai-ena-vima-piso-gia-tin-eyropi/> (accessed June 6, 2021).

12. Jędrzej, Bielecki (2020, January 30). *Brexitów może być więcej.* URL: <https://www.rp.pl/Komentarze/301309887-Jedrzej-Bielecki-Brexitow-moze-bycwiecej.html> (accessed June 10, 2021).

13. *Brexit: na co polski przedsiębiorca powinien być gotowy.* URL: <https://www.rp.pl/MP-Firma/302109935-Brexit-na-co-polski-przedsiębiorca-powinien-byc-gotowy.html> (accessed June 16, 2021).

14. *A więc brexit. Co myśmy sobie myśleli?!* URL: <https://wyborcza.pl/7,75399,26645622,a-wiec-brexit-co-mysmy-sobie-mysleli.html> (accessed June 3, 2021).

15. Rankin, J., Gostyńska-Jakubowska, A., & Krupa, J. (2018, January 17). *What does Poland want from Brexit? Brexit Means ... Podcast. The Guardian.* URL: <https://www.theguardian.com/politics/audio/2018/jan/17/what-does-poland-want-from-brexit-brexit-means-podcast> (accessed June 27, 2021).

16. *Brexit: va-t-on vers un «no deal»?* URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/brexit-va-t-on-vers-un-no-deal-contours/> (accessed June 27, 2021).

17. Martin, Wolf (2020, Dec 28). *A deal to end the Brexit delusions.* URL: <https://www.irishtimes.com/business/economy/a-deal-to-end-the-brexit-delusions-1.4446478> (accessed June 16, 2021)

18. *Brexit, si tratta a oltranza per evitare il no-deal.* URL: <https://www.ilsole24ore.com/art/brexit-ue-e-londra-prorogano-negoziati-scongiurare-no-deal-AD5Wi47> (accessed June 12, 2021).

19. *Ég veled, Európa! – Könnyedén átment a brit alsóházi szavazáson a kereskedelmi megállapodás.* URL: https://nepszava.hu/3104444_eg-veled-europa--konnyeden-atment-a-brit-alsohazi-szavazason-a-kereskedelmi-megallapodas (accessed June 8, 2021).

20. *German newspaper claims Britain has been 'captured by gambling liars and frivolous clowns'.* URL: <https://www.theneweuropean.co.uk/brexit-news/europe-news/der-spiegel-on-brexit-6873020> (accessed June 6, 2021).

21. Nikolaus, Blome (2020, Dec 28). *Der Brexit und die Konservativen. Wut statt Wehmut.* URL: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/brexit-wut-statt-wehmut-kolumne-a-54834677-bd81-4335-b933-d1926aa1b25b> (accessed June 2, 2021).

BREXIT IN THE MEDIA DISCOURSE OF THE LEADING EUROPEAN

The media have always had a powerful influence on the formation of public sentiment. The role of the fourth power is extremely important in the mod-

ern days of globalization. In the information space, media discourse is one of the most expressive areas.

For several years now, the attention of all media broadcasters in Europe and beyond has been focused on the situation surrounding Britain's withdrawal from the European Union. Brexit is still a source of controversy in the United Kingdom, but the reaction of the world and, in particular, the EU member states to this fateful step of the island kingdom is also different.

The key political actor at the heart of the Brexit debate is undoubtedly the media. Like the election of Donald Trump, Brexit has aroused great interest in the international media. Therefore, understanding how and with what emphasis the media broadcasts Brexit messages in the UK, the EU and beyond has become a key issue for researchers of international political communication.

A deeper understanding of how Brexit is presented in European national publications makes it possible to form a more or less clear position of the population of the EU member states and to anticipate possible negative sentiments within the European Community.

The study found that while European media closely monitored every step of both sides in the process and followed the debate on Brexit around the world, most journalists showed no concern about the impact of Brexit on their country's national interests. However, trade and economic issues remain key to coverage in the European media space. Overall, the study shows that the majority (59%) of Brexit media content in the EU was about the challenges facing the UK itself, rather than what Britain's withdrawal from the European Union means for each of the 27 participating countries. Irish media focus on the sensitive issue north of the Irish border, while not focusing on the issues of migration.

Key words: EU, EU member states, Brexit, mass media, media coverage, referendum.

Матеріал надійшов до редакції 08.10.2021 р.